ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސް އިންޑިކޭޓަރސް
އަނިޔާކުރުމާއި، އެހެނިހެން އަނިޔާވެރި، ލާއިންސާނީ ނުވަތަ ދަށުދަރަޖައިގެ ޢަމަލު ހިން ގުމާއި
އަދަބުދިނުމާއި ދެކޮޅު މުޢާހަދާ
އިންޑިކޭޓަރސް
ތަޢާރަފް
ދިވެހި ދައުލަތުން ވަނީ 20 އޭޕްރިލް 2004ގައި، އަނިޔާކުރުމާއި، އެހެނިހެން އަނިޔާވެރި، ލާއިންސާނީ
ނުވަތަ ދަށުދަރަޖައިގެ ޢަމަލު ހިންގުމާއި އަދަބުދިނުމާއި ދެކޮޅު މުޢާހަދާ ތަސްދީޤުކޮށްފައެވެ. މި މުޢާހަދާގައި ޓޯޗަރއަކީ ކޮބައިކަން
މާނަކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި ޓޯޗަރ މާނަކުރުމާއެކު ލާއިންސާނީ އަދި ދަށުދަރަޖައިގެ އެންމެހައި ޢަމަލުތައް ޤާނޫނީ އޮނިގަނޑުގެ
ތެރެއިން މަނާކުރުމަށް މިމުޢާހަދާ އިން ދައުލަތްތަކަށް ލާޒިމުކުރެއެވެ. މިފަދަ ޢަމަލުތައް ހުއްޓުވުމަށްޓަކައި ތަފާތުއެކި ފިޔަވަޅުތައް
އެޅުމާއި، ޓޯޗަރގެ ޢަމަލުތައް ހިންގިޔަނުދިނުމަށްޓަކައި ޤާނޫނީ ގޮތުންނާއި، އިދާރީ ގޮތުންނާއި، ޝަރުޢީ ގޮތުންނާއި އަދި
އެހެނިހެން ގޮތްގޮތުން ހަރުދަނާ ފިޔަވަޅުތަކެއް އެޅުމަށްވެސް މި މުޢާހަދާއިން ދައުލަތްތަކަށް ލާޒިމްކުރެއެވެ. ޓޯޗަރގެ ޢަމަލު
ހިންގި މީހަކު އެހެން ޤައުމަކަށް ފޮނުވާލަންޖެހޭ ޙާލަތްތަކުގައި ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، އެއް ދައުލަތުން އަނެއް
ދައުލަތަށް އެންމެ މަތީ ދަރަޖައި ގައި އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ މުހިންމުކަން މި މު ޢާހަދާގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާއިރު، ވަކި
ދައުލަތަކުން މީހަކާމެދު ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއް ހިންގަފާނެކަމުގެ ބިރު އޮތްކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ ޙާލަތްތަކުގައި އެފަދަ މީހަކު
ފޮނުވާލައިގެން ނުވަތަ ރުޖޫއަކޮށްދީގެން ނުވަތަ ބަދަލުކޮށްދީގެން ނުވާނެކަމަށް ވެސް މި މުޢާހަދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. ޓޯޗަރގެ
ޢަމަލެއްގެ ޝަކުވާ މީހަކު އުފުލައިފިނަމަ ވީއެންމެ އަވަހަކަށް ހަމަހަމަކަމާއި އިންސާފުވެރިކަމާއެކު ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ
އިދާރާތަކުން މައްސަލަ ބަލައިދިނުމުގެ ޙައްޤު އެމީހަކަށް ލިބިގެންވާނޭކަމާއި، ޓޯޗަރގެ ޢަމަލުތައް ހިންގާމީހުންނާމެދު ވީއެންމެ
އަވަހަކަށް ހަމަހަމަ އިންސާފުވެރި ތަޙްޤީޤެއް ކުރަންވާނެކަމަށް މި މުޢާހަދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އެ ޤައުމެއްގެ ބާރު ހިނގާ
ސަރަޙައްދުތަކުގައި ޓޯޗަރގެ ޢަމަލުތައް ހިންގުމަކީ ޖިނާޢީ ކު ށެއްކަމުގައި ކަ ނޑައަޅާފައިވުމާއި، ޓޯޗރަގެ ޢަމަލު ހިނގި ފަރާތްތައް
ހައްޔަރުކުރުމުގެ ބާރު ކަ ނޑައަޅާފައިވުމާއި އަދި)އެ މީހަކީ އެހެން ޤައުމަކަށް ފޮނުވާލަން ކަ ނޑައަޅާފައިވާ މީހެއްކަމުގައި
ނުވާނަމަ(އެ ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ އިދާރާތަކަށް ޓޯޗަރގެ މައްސަލަ ހުށަހަޅާ، އެ ދައުލަތެއްގެ ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ބޮޑެތި
ކުށްކަމަށް ބެލެވޭ އެހެނިހެން އާންމު ކުށްކުށާމެދު ވެސް ނިންމުންތައް ނިންމާ އުސޫލުން ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތައް ބަލައި ނިންމުމަށް
މި މުޢާހަދާގައި ވަނީ ބަޔާންކޮށްފައެވެ. މިއާއެކު، ހައްޔަރުކޮށްފައިވާ ނުވަތަ ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހުންނާ ސުވާލުކުރުމުގައި ގެންގުޅޭ
އުސޫލުތަކާއި، މީހުން ބަންދުކޮށްފައި ބޭތިއްބުމާއި، މިގޮތަށް ބަންދުކޮށްފައިތިބޭ މީހުންނާ މުޢާމަލާތްކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރެވޭ އެކިއެކި
1 އަނި ޔާކުރުމާއި، އެހެނިހެން އަނިޔާވެރި، ލާއިންސާނީ ނުވަތަ ދަށުދަރަޖައިގެ ޢަމަލު ހިންގުމާއި އަދަބުދިނުމާއި ދެކޮޅު މުޢާހަދާ

ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސް އިންޑިކޭޓަރސް
ހަމަތަކާއި އުސޫލުތައް އަބަދުމެ މުރާޖައާކުރުމަށްވެސް މި މުޢާހަދާގައި ބާރުއަޅައެވެ. ޓޯޗަރ ނުވަތަ އަނިޔާކޮށްގެން ނުވަތަ
ގަދަކަމުން ހޯދާފައިވާ ބަޔާންތަކަކީ އިއުތިރާފެއް ނުވަތަ ހެއްކެއްގެގޮތުގައި ބޭނުންކުރެވޭނެ އެއްޗެއް ނޫންކަން ޤާނޫނުގައި
ކަނޑައަޅާފައިވުމަށް ލާޒިމުކުރާއިރު، ޓޯޗަރގެ އަނިޔާ ލިބިފައިވާ ފަރާތްތަކަށް ޤާނޫނީ ފަރުވާ ލިބުމާއެކު އަދުލުވެރި ބަދަލެއް
ހޯދޭނެގޮތް ޤާނޫނީ ނިޒާމުގެ އޮނިގަނޑުގެ ތެރޭގައި ހަމަޖެހިފައި އޮތުމަށް މި މު ޢާހަދާއިން ލާޒިމުކުރެއެވެ. ހަމައެހެންމެ މި
މުޢާހަދާއިން ޓޯޗަރ ހުއްޓުވުމާއި ބެހޭގޮތުން ތަޢުލީމާއި މަޢުލޫމާތު ދިނުމުގެ ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގުމަށް ބާރުއަޅައެވެ.
ދިވެހިރާއްޖޭގައި އިންސާނީ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރިކޮށް ދަމަހައްޓައި، އެ ޙައްޤުތައް ކުރިއެރުވުމަށް
މަސައްކަތްކުރުމަކީ ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުގެ (ކޮމިޝަން) މައިގަ ނޑު މަޤްޞަދެއްކަމަށް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި ރާއްޖޭގައި އިންސާނީ ޙައްޤުތައް ފޯރުކޮށްދޭ މިންވަރު ދެނެގަނެ، އެޙައްޤުތައް އެންމެންނަ ށް ފޯރުކޮށްދީ
ކުރިއެރުވުމަށްޓަކައި ކުރަންޖެހޭ އެންމެހާ ކަންތައްތައް ކުރުމަށް ކޮމިޝަނަށް ލާޒިމްކުރެއެވެ. މި ގޮތުން ދިވެހި ދައުލަތް
ބައިވެރިވެފައިވާ މުޢާހަދާތައް ތަންފީޒުކުރޭތޯ ދެނެގަތުމަކީ ކޮމިޝަނުގެ މަސްޢޫލިއްޔަތެކެވެ. އެހެންކަމުން އަނިޔާކުރުމާއި،
އެހެނިހެން އަނިޔާވެރި، ލާއިންސާނީ ނުވަތަ ދަށުދަރަޖައިގެ ޢަމަލު ހިންގުމާއި އަދަބުދިނުމާއި ދެކޮޅު މުޢާހަދާ ތަންފީޒުކޮށްފައިވާ
މިންވަރު މޮނިޓަރކުރުމުގެ ގޮތުން އިންޑިކޭޓަރސް ތަކެއް އެކުލަވާލާފައިވެއެވެ.
ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ މި މުޢާހަދާގެ ޙައްޤުތައް ބަޔާންކުރާ ޖުމްލަ 33 މާއްދާގެ ތެރެއިން 16
މާއްދާއަކަށް ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ އިންޑިކޭޓަރސްތަކެވެ.
މާއްދާ 1
1. ޓޯޗަރ އަކީ ވަކި ކުށެއްގެ ގޮތުގައި ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވުން.
2. ޓޯޗަރ އަކީ ވަކި ކުށެއްގެ ގޮތުގައި ޤާނޫނުލްއުޤޫބާތުގައި ކަނޑައަޅާފައިވުން.
3. ޓޯޗަރ އަކީ ކޮބައިކަން ޤާނޫނެއްގައި މާނަކޮށްފައިވުން.
4. ޓޯޗަރ މާނަކުރުމުގައި މި މުޢާހަދާގެ އެއްވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަން ހިމަނާފައިވުން.)މީހެއްގެ ކިބައިން ނުވަތަ
އެހެން ތިންވަނަ ފާރާތަކުން މަޢުލޫމާތެއް ނުވަތަ އިޢުތިރާފެއް ހޯދުމުގެ ނިޔަތުގައި ނުވަތަ މީހަކު ނުވަތަ އެހެން ތިންވަނަ
ފަރާތަކުން ކޮށްފައިވާ ނުވަތަ ކޮށްފައިވާކަމަކަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ކަމަކަށް އަދަބުދިނުމުގެ ނިޔަތުގައި، ނުވަތަ މީހަކަށް ނުވަތަ
އެހެން ތިންވަނަ ފަރާތަކަށް ބިރުދެއްކުމަށްޓަކައި، ނުވަތަ ކަމަކަށް މަޖުބޫރުކުރުވުމަށްޓަކައި، ނުވަތަ އެއްވެސް ކަހަލަ
ސަބަބެއްގެ މައްޗަށް ބުރަވެ ތަފާތުކުރުމެއް ގެނައުމަށްޓަކައި، ރަސްމީ އިދާރާއެއްގެ މީހެއްގެ ފަރާތުން، ނުވަތަ ރަސްމީ
2 އަނި ޔާކުރުމާއި، އެހެނިހެން އަނިޔާވެރި، ލާއިންސާނީ ނުވަތަ ދަށުދަރަޖައިގެ ޢަމަލު ހިންގުމާއި އަދަބުދިނުމާއި ދެކޮޅު މުޢާހަދާ

ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސް އިންޑިކޭޓަރސް
ހައިސިއްޔަތަކުން ޙަރަކާތްތެރިވާ މީހެއްގެ ފަރާތުން، ނުވަތަ އެފަދަ މީހެއްގެ އިސްނެގުމުން، ނުވަތަ ރުހުމުގައި ނުވަތަ
އެނ ގު މު ގަ އި، ޤަސްދުގައި ކުރާ ޢަމަލަކުން، ޖިސްމާނީ ގޮތުން ނުވަތަ ނަފްސާނީ ގޮތުން މީހަކަށް ލިބޭ ތަދާއި ވޭން(.
5. މި މު ޢާހަދާއާ ތަޢާރުޒުވާ ޤާނޫނެއް ނުވަތަ މާއްދާއެއް އެއްވެސް ޤާނޫނެއްގައި ނެތުން.
މާއްދާ 2
1. ދައުލަތުގެ ބާރުހިނގާ ސަރަޙައްދުތަކުގައި ޓޯޗަރގެ އެއްވެސް ޢަމަލެއް ހިންގުމަކީ މަނާކަމެއްކަމުގައި ބަޔާންކޮށް، މިފަދަ
ޢަމަލުތައް ހުއްޓުވުމަށް ބޭނުންވާ ޤާނޫނާއި ގަވާއިދުތައް ހެދުން. މިގޮތުން ދަޢުލަތުގެ ބާރު ހިނގާ ސަރަޙައްދުގައިވާ އެއްވެސް
މީހަކާ (ދިވެހިން އަދި ބިދޭސީން) ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއް ހިންގައިގެން ނުވާނެކަން ޤާނޫނުން ބަޔާންކުރުން.
2. ޓޯޗަރގެ ޢަމަލުތައް ހިންގުން ހުއްދަވާ އެއްވެސް ޙާލަތެއް ނާންނާނެކަން ކަ ނޑައަޅާ ބަޔާންކުރުން.
- ޓޯޗަރގެ އަދަބު ލިބުމުން މިނިވަންވެގެން ވުމުގެ ޙައްޤަކީ އެއްވެސް ޙާލަތެއްގައި ހަނިނުކުރެވޭނެ ޙައްޤެއް ކަމުގައި ވަނީ
ކަ ނޑައަޅާފައެވެ.
3. ޓޯޗަރގެ ޢަމަލު ހިންގާ ފަރާތްތަކަށް ދޭނެ އަދަބު ޚާއްޞަކޮށް ކަ ނޑައަޅައި އެކަން ތަންފީޒުކުރަމުން ގެންދިއުން.
4. ޓޯޗަރގެ ޢަމަލުތައް ހުއްޓުވުމަށް އަޅާ ފިޔަވަޅުތައް، ހަމަ އެ މިންވަރަށް ލާއިންސާނީ ދަށުދަރަޖައިގެ ޢަމަލުތައް
ހުއްޓުވުމަށްވެސް އެޅުން.
5. ޓޯޗަރގެ ޢަމަލުތައް އަދި އެހެނިހެން ލާއިންސާނީ ދަށުދަރަޖައިގެ ޢަމަލުތައް ހުއްޓުވާ މުޅިން ނައްތާލުމަށް ހުރި އެންމެހާ
ޤާނޫނީ އަދި އެހެނިހެން ހުރަސްތައް ނައްތާލުން.
6. ޓޯޗަރގެ ޢަމަލުތައް ހުއްޓުވުމަށްޓަކައި، މިހާރު ހެދިފައިވާ ޤާނޫނުތައް ދެމެހެއްޓެނިވި ގޮތެއްގައި މުރާޖާކޮށް، ގެންނަން ފެންނަ
އިޞްލާޙުތައް ގެނައުން.
7. ޓޯޗަރގެ ޢަމަލުތައް ހުއްޓުވުމަށްޓަކައި މިހާރު އަޅާފައިވާ ފިޔަވަޅުތަކުގެ މަޤްޞަދު ހާސިލު ނުވާކަމަށްވާނަމަ، އަލުން
އެކަށީގެންވާ ފިޔަވަޅުތަކެއް އެޅުން.
3 އަނި ޔާކުރުމާއި، އެހެނިހެން އަނިޔާވެރި، ލާއިންސާނީ ނުވަތަ ދަށުދަރަޖައިގެ ޢަމަލު ހިންގުމާއި އަދަބުދިނުމާއި ދެކޮޅު މުޢާހަދާ

ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސް އިންޑިކޭޓަރސް
8. ޓޯޗަރގެ ޢަމަލުތައް ހިންގާ ފަރާތްތައް ތަޙުޤީޤުކޮށް، އަދަބުދީ އިތުރަށް އެކަން ތަކުރާރު ވިޔަ ނުދިނުމަށް ފިޔަވަޅު އެޅުން.
މިގޮތުން ސީދާ އަދި ނުސީދާ ގޮތުގައި (ޗެއިން އޮފް ކޮމާންޑްގައި ހިމެނޭ) ޓޯޗަރގެ ޢަމަލު ހިންގުމުގައި ޝާމިލުވާ
އެންމެހައި ފަރާތްތަކަށް އަދަބު ދިނުން.
9. ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއް ހިންގި ފަރާތަކަށް ދޭނެ އަދަބު ޤާނޫނަކުން ކަ ނޑައެޅުން. އަދި މިގޮތުން ދެވޭނެ އެންމެ ކުޑަ އަދަބު
އެނގޭނެހެން ބަޔާންކޮށްފައިވުން.
10. ޓޯޗަރގެ ޢަމަލު ހިންގި ފަރާތް އަދަބުން ސަލާމަތްވެވޭނެ އެއްވެސް ޤާނޫނީ އުނިކަމެއް ނުވާނެކަން ކަށަވަރުކުރުން.
11. ޓޯޗަރގެ ޢަމަލަކީ ކޮބައިކަން ކޮޑިފައިކޮށްފައިވުން (ޤާނޫނާއި ޤަވާޢިދުތަކުގައި ޓޯޗައިގެ ޢަމަލުތައް އެއް ސިސްޓަމެއްގައި
ފެންނާނޭހެން ބެހެއްޓުން(.
12. ބަންދުގައި ބައިތިއްބާ މީހުންގެ ރަސްމީ ރެޖިސްޓްރީއެއް އެކުލަވާލާ ބެލެހެއްޓުން.
13. ހައްޔަރު ކުރެވޭ މީހުންނަށް އެމީހުންގެ ޙައްޤުތަކަކީ ކޮބައިކަން އަންގާކަން ދައުލަތުން ކަށަވަރުކުރުން.
14. ހައްޔަރު ކުރެވޭ މީހުންނަށް ބޭނުންވާ ޤާނޫނީ އެހީތެރިކަން ލަސްވުމެއް ނެތި ލިބޭކަން ދައުލަތުން ޔަޤީންކުރުން.
15. ބަންދުގައި ބައިތިއްބާ މީހުންނަށް ޞިއްޙީ އެހީތެރިކަން (ވަކި މިނިވަން ޞިއްޙީ މުއްސަސާއަކުން) ހޯދައިދީ ފޯރުކޮށްދިނުން.
16. ބަންދުގައި ބައިތިއްބާ މީހުންނަށް އެމީހުންގެ ޢާއިލާއާ ބައްދަލުކުރުމުގެ ފުރުޞަތުދިނުން.
17. މިނިވަންކަން ގެއްލޭގޮތަށް ދައުލަ ތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ބައިތިއްބާ އެންމެހައި ތަންތަނަށް ޒިޔާރަތްކޮށް މޮނިޓަރކުރެވޭނެ ފަދަ
މެކޭނިޒަމެއް ޤާއިމްކުރުން.
18. މިނިވަންކަން ގެއްލޭގޮތަށް އަމިއްލަ ފަރާތްތަކުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި މީހުން ބައިތިއްބާ ތަންތަނުގައި)މިސާލަކަށް
ރިހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރުތަކުގައި (ޓޯޗަރގެ އެއްވެސް ޢަމަލެއް ނުހިނގާކަން ދަޢުލަތުން ކަށަވަރުކުރުން.
19. ބަންދުގައި ބައިތިއްބާފައި ތިބޭ މީހުންނާ ދޭތެރޭ ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއް ހިންގިކަން ރިޕޯޓް ކުރެވޭނެ އަދި އެކަން ވަގުތުން
އެއްވެސް ތަފާތުކުރުމެއް ނެތި ތަ ޙުޤީޤުކުރެވޭނޭ ނިޒާމުތަކެއް ޤާއިމުކޮށް، އަނިޔާ ލިބޭ ފަރާތްތަކަށް އެ ކަށީގެންވާ ޤާނޫނީ ބަދަ ލު
ލިބޭނެ ފަދަ ނިޒާމެއް ޤާއިމްކުރުން.
20. ޓޯޗަރގެ ޢަމަލަކަށް ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު އެންމެ ބޮޑީ ކޮންބަޔަކަށްކަން ދެނެގަނެ)ނަސްލީގޮތުން މަދު ޢަދަދަށް ނިސްބަތްވާ
ފަރާތްތައް އަދި ލޮއީފު ފަރާތްތައް ،(އެފަދަ ފަރާތްތަކާއި މެދު ޓޯޗަ ރގެ އެއްވެސް ޢަމަލެއް ނުހިނގާނެކަން ޔަޤީން ކުރުމުގެ
4 އަނި ޔާކުރުމާއި، އެހެނިހެން އަނިޔާވެރި، ލާއިންސާނީ ނުވަތަ ދަށުދަރަޖައިގެ ޢަމަލު ހިންގުމާއި އަދަބުދިނުމާއި ދެކޮޅު މުޢާހަދާ

ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސް އިންޑިކޭޓަރސް
ގޮތުން، އެފަދަ ފަރާތްތަކާމެދު މިފަދަ ޢަމަލެއް ހިންގާފައިވާނަމަ އެކަން ތަޙްޤީޤުކޮށް، އެ ޢަމަލު ހިންގި އަދި ހިންގުމުގައި
ސީދާ އަދި ނުސީދާ ގޮތުން ބައިވެރިވެފައިވާ އެންމެހާ ފަރާތްތަކަށް އަދަބު ދިނުން.
21. ޓޯޗަރގެ ޢަމަލު ހިންގުމުގައި ސީދާ އަދި ނުސީދާގޮތުން ބައިވެރިވާ ހުރިހާ ފެންވަރެއްގެ އޮފިޝަލުންގެ މައްސަލަ މިނިވަން
މުސްތަޤިއްލު މުއައްސަސާއަކުން ފުރިހަމައަށް ތަޙްޤީޤުކޮށް، މިނިވަން، ނުފޫޒުން އެއްކިބައިވެގެންވާ ފަނޑިޔާރުން ތަކެއް
އެފަރާތްތަކަށް އަދަބު ކަ ނޑައަޅާކަން ދައުލަތުން ޔަޤީންކުރުން.
މާއްދާ 3
)ފޮނުވާލާ މީހާ މާނަކުރާގޮތަކީ: ޤައުމުގެ ބާރު ހިނގާ ސަރަހައްދުގައި ދިރިއުޅެމުންދާ މީހަކު ނުވަތަ ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރަމުންދާ
މީހަކު ނުވަތަ ކުށުގެ ތުޙުމަތުގައި ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހަކު ނުވަތަ ކުށެއްކޮށްފައިވާ މީހަކު ނުވަތަ ރެ ފިއުޖީއަކު، އެމީހަކު ނިސްބަތްވާ
ޤައުމަށް ނުވަތަ އެހެން ޤައުމަކަށް ފޮނުވާލައިފިނަމަ، އެމީހަކާމެދު އެޤައުމަކުން ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއްކޮށްފާނެކަމުގެ ބިރުއޮންނަ މީހާ.(
1. ޤައުމަކުން މީހަކު ފޮނުވާލުން ނުވަތަ ރުޖޫއަކުރުން ނުވަތަ ބަދަލުކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން ޤާނޫނީ އޮނިގަ ނޑުތެރޭގައި ހިމެނިފަވުން.
2. ކުއްލި ޙާލަތްތަކާއި، ޤައުމީ ސަލާމަތާ ބެހޭ ޙާލަތް ތަކުގައި، ޓެރަރިޒަމް މަނާކުރާ ޤާނޫނުތަކާއި، ޓެރަރިޒަމް މަނާކުރުމުގެ
ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރުމުގައާއި އެހެނިހެން ޙާލަތްތަކުގައި ވެސް މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމަށް އިޙްތިރާމްކުރުން.
3. މީހަކު ޤައުމުން ފޮނުވާލުން ނުވަތަ ރުޖޫއަކުރުން ނުވަތަ ބަދަލުކުރުމުގައި ގޮތް ނިންމާ އެންމެ އިސް އިދާރާ ނުވަތަ
އިދާރާތަކަކީ ކޮބައިކަން ކަ ނޑައެޅިފައިވުން.
4. އެހެން ޤައުމުތަކުން ދިވެހިރާއްޖެއަށް ފޮނުވާލާ މީހުންގެ ޑިޕްލޮމެޓިކް ގެރެންޓީ ބަލައިގަތުން. އަދި ޑި ޕްލޮމެޓިކް ގެރެންޓީ ދެވޭ
ޙާލަތްތަކަކީ ކޮބައިކަމާއި އަދި އަޅާނެ ފިޔަވަޅުތަކަކީ ކޮބައިކަން ދެނެގަނެވިފައިވުން.
5. މީހަކު ޤައުމުން ފޮނުވާލާއިރު ނުވަތަ ރުޖޫއަކުރާއިރު ނުވަތަ ބަދަލުކުރާއިރު، ވަކި ޤައުމުތަކަކީ މިގޮތުން ފޮނުވާލެވޭ
މީހުންނާމެދު ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއް ހިންގަފާނެކަމުގެ ބިރު ނެތް ޤައުމުތަކެއްގެ ގޮތުގައި ދިވެހި ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ
ޤައުމުތަކެއްނަމަ، އެފަދަ ޤައުމުތައް ދެނެގަނެވިފައިވުން. މިފަދަ ޙާލަތްތަކުގައި ޤައުމަށް އަނބުރާ ފޮނުވާލުމަށް ނުވަތަ
ރައްދުކުރުމަށް ނިންމާ ނިންމުން މުރާޖަޢާކުރުމަށް އެދުމުގެ ފުރުޞަތު ތަނަވަސްވެފައިވުން.
6. މީހުން ޤައުމުން ފޮނުވާލާއިރު ނުވަތަ ރުޖޫއަކުރާއިރު ނުވަތަ ބަދަލުކުރާ އެ މީހުންގެ މައުލޫމާތުގެ އިތުރުން، އެ މީހަކާމެދު
ލާއިންސާނީ އަނިޔާގެ ޢަމަލެއް ހިންގަފާނެކަމުގެ ބިރު އޮތް ހިނދުގައި ވެސް ފޮނުވާލާފައިވާ މީހެއްނަމަ، އެމީހަކާ ގުޅޭ
މަޢުލޫމާތުގެ ޑޮކިއުމަންޓްކޮށް ހަރުދަނާ ގޮތްތަކެއްގައި ބެލެހެއްޓުމުގައި އަންނަނިވި ކަންކަމަށް ރިއާޔަތްކުރުން.
5 އަނި ޔާކުރުމާއި، އެހެނިހެން އަނިޔާވެރި، ލާއިންސާނީ ނުވަތަ ދަށުދަރަޖައިގެ ޢަމަލު ހިންގުމާއި އަދަބުދިނުމާއި ދެކޮޅު މުޢާހަދާ

ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސް އިންޑިކޭޓަރސް
މިފަދަ މައްސަލަތަކުގައި ދަޢުލަތުން އަޅާފައިވާ ފިޔަވަޅުތައް ބަޔާންކޮށްފައިވުން
_
މިފަދަ ނިންމުމެއް ނިންމުމުގައި ރިއާޔަތްކުރާ އިޖުރާތުތައް ބަޔާންކޮށްފައިވުން
_
މިފަދަ ނިންމުންތައް މުރާޖަޢާކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ތަނަވަސްވެފައިވާނަމަ، މުރާޖަޢާކުރާނެ ދަޢުލަތުގެ ކަމާބެހޭ
_
މުއައްސަސާއެއް ކަ ނޑައަޅާފައިވުން އަދި މިފަދަ މުރާޖަޢާތައް ކުރިއަށް ގެންދާނެ ގޮތުގެ އުސޫލުތައް
ކަ ނޑައަޅާފައިވުން.
7. ޤައުމުން ފޮނުވާލުން ނުވަތަ ރުޖޫއަކުރުން ނުވަތަ ބަދަލުކުރާ މީހުންގެމައްސަލަތަކާބެހޭ ތަފާސް ހިސާބު ބެލެހެއްޓުން.
8. ދަޢުލަތުގެ ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކަށް މީހަކު ޤައުމުން ފޮނުވާ ލުމާ ނުވަތަ ރުޖޫއަކުރުމާ ނުވަތަ ބަދަލުކުރުމާއި ގުޅޭގޮތުން ތަމްރީނު
ލިބިފައިވުން، އަދި މީހުން ޤައުމުން ފޮނުވާލާއިރު، އެމީހަކާމެދު ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއް ހިންގާފާނެކަމުގެ ބިރު ނުވަތަ ސަބަބެއް
އޮތްކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވިދާނެ ޙާލަތް ތަކާބެހޭ މުޢުލޫމާތު މިފަދަ ތަމްރީންތަކުގައި ހިމަނާފައިވުން.
9. މިފަދަ ތަމްރީންތަކުގައި ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭ އިތުރު މާއްދާތައް
މަދަނީ އަދި ސިޔާސީ ޙައްގުތަކާބެހޭ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާ – މާއްދާ 13 ،12
_
ހުރިހާ ވައްތަރެއްގެ ނަސްލީ ތަފާތުކުރުންތައް ނައްތާލުމާއި ގުޅޭ ބައިނަލް އަޤްވާމީ މުއާހަދާ – މާއްދާ 5
_
(ރ)(1)، 5 (ރ)(2)، 5(ޅ)
އަންހެނުންނާއި މެދު ކުރާ އެންމެހާ ނޭދެވޭ ތަފާތުތައް ނައްތާލުމާއި ބެހޭ މުޢާހަދާ – މާއްދާ (4) 15
_
ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރިކުރުމާބެހޭ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާ – މާއްދާ 10
_
ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުންނަ މީހުންގެ ޙައްޤުތަކާ ބެހޭ މުޢާހަދާ – މާއްދާ 15
_
މާއްދާ 4
1. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާޢީ ޢަދުލުގެ ނިޒާމުގައި ޓޯޗަރ އަކީ ވަކި ކުށެއް ކަމުގައި ކަ ނޑައެޅިގެން ބަޔާންކޮ ށްފައިވުން.
2. ޓޯޗަރ އަކީ ކޮބައިކަން މާނަކޮށް ކަ ނޑައެޅުމުގައި މުޢާހަދާގެ މާއްދާ 1 ގައި ޓޯޗަރއަކީ ކޮބައިކަން ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް
މާނަކުރުން.
3. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާޢީ ޢަދުލުގެ ނިޒާމުގައި ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއް ހިންގަން މަސައްކަތް ކުރުމަކީވެސް ވަކި ކުށެއް ކަމުގައި
ކަ ނޑައެޅިގެން ބަޔާންކޮށްފައި ވުން.
6 އަނި ޔާކުރުމާއި، އެހެނިހެން އަނިޔާވެރި، ލާއިންސާނީ ނުވަތަ ދަށުދަރަޖައިގެ ޢަމަލު ހިންގުމާއި އަދަބުދިނުމާއި ދެކޮޅު މުޢާހަދާ

ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސް އިންޑިކޭޓަރސް
4. ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއް ހިންގުމަށް ހިއްވަރު ދިނުމަކީވެސް ކުށެއް ކަމުގައި ކަނޑައަޅާ ބަޔާންކޮށްފައިވުން.
5. ޓޯޗަރ ނުވަތަ ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއް ކަމުގައި ބެލެވިދާނެ ނުވަތަ ޓޯޗަރގެ ޢަމަލުގެތެރޭގައި ހިމެނޭނެ އެހެން ކުށްތަކަށް ދެވޭނެ
އެންމެ ކުޑަ އަދި އެންމެ ބެޑޮ އަދަބަކީ ކޮބައިކަން ކަ ނޑައަޅާ ބަޔާންކޮށްފައިވުން.
6. މި މުޢާހަދާ ތަސްދީޤު ކުރުމަށްފަހު މިހާތަނަށް އެއްވެސް މައްސަލައެއްގައި މި މާއްދާ 4(ވަނަ މާއްދާ) އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް
ޙުކުމްކޮށްފައިވުން.)މިކަމުން ދޭހަކޮށްދޭނީ ޝަރީޢަތްތައް ހިންގުމުގައި މުއާހަދާގައި ބުނެފައިވާ ކަން ކަމަށް ރިއާޔަތްކުރާކަމާއި
މިމާއްދާގައި ބުނާކަންކަން ތަންފީޒުކުރުމަށް ދައުލަތުން މަސައްކަތް ކުރާކަން.(
7. ޓޯޗަރއާ ގުޅުންހުރި މައްސަލައެއްގެ ތަޙުޤީޤު ކުރިއަށްދާއިރު އަޅާނެ އިދާރީ ފިޔަވަޅުތައް ޤާނޫނުގައި ބަޔާންވެފައިވުން.
)މިސާލަކަށް ޓޯޗަރގެ ޢަމަލު ހިންގިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރާ ފަރާތް ނުވަތަ ލޯ އެންފޯސްމަންޓް އޮފިޝަލް
ތަޙްޤީޤުގެ މުއްދަތުގައި ވަޒީފާއަށް ނިކުތުން މަނާކުރަންވާނެ ކަމަށް ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށް، އެކަން ޢަމަލީ ގޮތުން
ތަންފީޒުކުރުން.)
8. ދަށް ފަންތީގެ މަޤާމުތަކުގެ އޮފިސަރަކު ނުވަތަ އޮފިސަރުން ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއް ހިންގިކަން މަތީ ފަންތީގެ މަޤާމެއްގެ އެއްވެސް
އޮފިސަރަކަށް އެނގިހުރެ، އެކަން ހުއްޓުވުމަށް ފިޔަވަޅެއް ނާޅާ، އެކަމަށް ފުރުޞަތު ދިނުމާއި ގުޅިގެން، މަތީ ފަންތީގެ
މަޤާމުގައިވާ އޮފިސަރާމެދު ފިޔަވަޅެއް އަޅާފައިވުން.)މިކަމުން ދޭހަކޮށްދޭނީ ޝަރީޢަތްތައް ހިންގުމުގައި މުޢާހަދާގައި
ބުނެފައިވާ ކަންކަމަށް ރިއާޔަތްކުރާކަމާއި މިމާއްދާގައި ބުނާކަންކަން ތަންފީޒުކުރުމަށް މަސައްކަތް ކުރާކަން.(
9. ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއް ހިންގި ފަރާތަކަށް މާފުދެވޭ ހާލަތެއް ވާނަމަ އެފަދަ ހާލަތަކީ ކޮބައިކަން ޤާނޫނުން ނުވަތަ ޤާނޫނަކުން
ކަ ނޑައަޅާފައި ވުން.)މިހާތަނަށް މިފަދަ އެއްވެސް ފަރާތަކަށް މާ ފު ދީފައިވާނަމައެކަމާއި ގުޅޭ ތަފްޞީލު ހޯދައި، ހިއުމަން
ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުން ނުވަތަ އެން.ޖީ.އޯ އަކުން ތައްޔާރުކުރާ ޝެޑޯ ރިޕޯޓުގައި އެތަފްސީލުތައް ހިމެނުމަކީ
މުޙިއްމުކަމެއްކަން، އެއީ ޓޯޗަރގެ އެއްވެސްޢަމަލެއް ހިންގިކަމަށް ސާބިތުވެފައިވާ މީހަކަށް މާފު ދިނުމަކީ ކޮންވެންޝަން
އެގެއިންސްޓް ޓޯޗަރއާ ކަ ނޑައެޅިގެން ޚިލާފު ކަމެއްކަމުގައި މި މުޢާހަދާ މޮނިޓަރކުރާ ކޮމިޓީއިން ދެކޭތީކަން.(
10. ޓޯޗަރ ނުވަތަ ޓޯޗަރއާ ގުޅުންހުރި މައްސަލަތައް ސާބިތުވެފައިވާ ފުލުހުން އަދި ޖަލުބަލަހައްޓާ އޮފިސަރުންގެ ޢަދަދު
ބަޔާންކޮށްފައިވުން.)މިފަދަ ތަފާސްހިސާބުތަކަކީ އާއްމުގޮތެއްގައި ކޯޓުތަކުން ލިބެންހުންނަ ތަފާސްހި ސާބުތަކެއްކަން. މި ފަދަ
އަދަދުތަކުން ދޭހަކޮށްދޭނީ ޓޯޗަރގެ ޢަމަލު ހިންގިކަމަށް ކުރެވޭ ތުހުމަތުތައް ރަނގަޅަށް ތަޙްޤީޤުކުރެވި އަދުލުވެރި ޝަރީޢަތެއް
ހިންގިފައިވާކަން.(
7 އަނި ޔާކުރުމާއި، އެހެނިހެން އަނިޔާވެރި، ލާއިންސާނީ ނުވަތަ ދަށުދަރަޖައިގެ ޢަމަލު ހިންގުމާއި އަދަބުދިނުމާއި ދެކޮޅު މުޢާހަދާ

ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސް އިންޑިކޭޓަރސް
މާއްދާ 5
1. ދިވެހި ދައުލަތުގެ ބާރުހިނގާ ސަރަޙައްދެއްގައި ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ރަޖިސްޓްރީ ކޮށްފައިވާ އެއްވެސް އުޅަނދެއް
(ކަ ނޑު، ވައި އަދި އެއްގަމު އުޅަނދު)ގައި ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއް ހިންގުން ޤާނޫނަކުން ކަ ނޑައެޅިގެން މަނާކޮށް، އެފަދަ
ޢަމަލުތައް ހިންގާ ފަރާތްތަކާމެދު އަޅާނޭ އަދަބު ކަ ނޑައަޅާފައިވުން.
2. ޓޯޗަރގެ ޢަމަލު ހިންގި ފަރާތަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އޭނާ ޓޯޗަރގެ ޢަމަލު ހިންގާފައިވަނީ ކޮންމެ
ތަނެއްގައި ހުރެގެން ކަމުގައި ވިޔަސް އޭނާއާ މެދު ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތް ޤާނޫނުން ކަ ނޑައަޅާފައިވުން.
3. ޓޯޗަރގެ ޢަމަލު ހިންގި ފަރާތަކީ އެހެން ޤައުމެއްގެ މީހަކަށް ވެފައި ، އޭނާ އެ ޢަމަލު ހިންގީ ދިވެހި ދަޢުލަތުގެ ބާރު ހިނގާ
ސަރަޙައްދެއްގައި ކަމަށް ވާނަމަ، އެފަދަ މީހަކާމެދު ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތް ޤާނޫނުން ކަ ނޑައަޅާފައިވުން.
4. ޓޯޗަރގެ އަނިޔާ ލިބޭ ފަރާތަކީ ދިވެހިރައްޔިތެއް ކަމަށްވާނަމަ، އެ ޢަމަލު ހިންގާފައިވަނީ ކޮންމެ ތަނެއްގައި ކަމުގައި
ވީނަމަވެސް،)އެފަދަ ޢަމަލެއް ހިންގާފައިވަނީ ދައުލަތުގެ ބާރުހިނގާ ސަރަޙައްދުގައި ނުވަތަ ދައުލަތުގެ ބާރު ނުހިނގާ
ސަރަޙައްދެއްގައި ނުވަތަ އެއްވެސް ޤައުމަކަށް ނިސްބަތްނުވާ ކަ ނޑުގެ ސަރަޙައްދެއްގައި ކަމުގައި ވީނަމަވެސް(އެފަދަ
މައްސަލަތަކުގައި ޢަމަލު ކުރާނެ ގޮތް ޤާނޫނަކުން ކަ ނޑައަޅާ ބަޔާންކޮށްފައިވުން.
މާއްދާ 6
1. ރާއްޖެއިން ބޭރުގައި ދިވެހި ރައްޔިތަކު ކުރާ ޓޯޗަރގެ ޢަމަލަކާއި ގުޅިގެން ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ އުސޫލުތައް
ކަ ނޑައަޅާފައިވުން.
2. ޓޯޗަރގެ ޢަމަލު ހިންގިކަމަށް ތުހުމަތު ކުރާ މައްސަލަތައް ތަޙްޤީޤުކުރާނީ ކޮން މުއައްސަސާ ނުވަތަ މުއައްސަސާތަކަކުން ކަން
ޤާނޫނުން ކަ ނޑައަޅާފައިވުން.
3. ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއް ހިންގުމުގައި ނުވަތަ އެފަދަ ޢަމަލެއްގެ ސަބަބުން އަނިޔާލިބުނު ފަރާތްތަކުގެ ތެރޭގައި އެހެން ޤައުމެއްގެ
މީހަކު ހިމެނޭނަމަ، އެދައުލަތަކަށް އެކަމާއި ގުޅޭ މަޢުލޫމާތުތައް ފޯރުކޮށްދެވޭކަން ޔަޤީން ކުރުމަށް އަޅާފައިވާ ފިޔަވަޅުތައް
ބަޔާންވެފައިވުން.
8 އަނި ޔާކުރުމާއި، އެހެނިހެން އަނިޔާވެރި، ލާއިންސާނީ ނުވަތަ ދަށުދަރަޖައިގެ ޢަމަލު ހިންގުމާއި އަދަބުދިނުމާއި ދެކޮޅު މުޢާހަދާ

ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސް އިންޑިކޭޓަރސް
4. ޓޯޗަރގެ ޢަމަލު ހިންގުމުގައި ނުވަތަ އެފަދަ ޢަމަލެއްގެ ސަބަބުން އަނިޔާ ލިބުނު ފަރާތަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ދިރިއުޅޭ އެހެން
ޤައުމެއްގެ ރައްޔިތަކަށް ވާނަމަ، ރާއްޖޭގައި ތިބޭ އެޤައުމެއްގެ ޑިޕްލޮމެޓުންގެ (ކޮންސިއުލާ) އެހީތެރި ކަން ހޯދުމުގެ ފުރުޞަތު
ލިބިދެވޭފަދަ ފިޔަވަޅުތައް އަޅާފައިވުން.
5. އެހެން ޤައުމެއްގައި ހިންގާ ޓޯޗަރގެ ޢަމަލަކާއި ގުޅިގެން ރާއްޖޭގެ ޤާނޫނީ ބާރު ހިންގާނޭ ހާލަތްތައް ބަޔާންކޮށްފައިވުން. އަދި
އެފަދަ ހާލަތްތަކުގައި އެ ބާރު ހިންގާނީ ކޮން މުއައްސަސާއަކުން ކަން ކަ ނޑައަޅާފައިވުން.
6. ކެޓް ކޮންވެންޝަން ރާއްޖޭގައި ތަސްދީޤުކުރިފަހުން ރާއްޖެއިން ބޭރުގައި ދިވެހި ރައްޔިތަކު ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއް ހިންގި، ނުވަތަ
ރާއްޖޭގައި ބޭރު މީހެއްގެ މައްޗަށް ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއް ހިންގި މައްސަލައެއް ހުށަހަޅާފައިވާނަމަ، އެ މައްސަލައާ ގުޅޭ
ތަފްސީލުތައް ޑޮކިއުމަންޓްކޮށްފައިވުން.)މިފަދަ މަޢުލޫމާތުތަކަކީ ޓޯޗަރގެ ޢަމަލުތައް ހުއްޓުވުމަށް ޤައުމުތަކުން ގުޅިގެން
މަސައްކަތް ކުރާކަމާއި، ކޮންވެންޝަން އަގެއިންސްޓް ޓޯޗަރއަށް ޤައުމުތަކުން އިޙްތިރާމްކޮށް އެ މުޢާހަދާ ތަންފީޒުކުރުމަށް
މަސައްކަތްކުރާކަން ދެނެގަނެވޭނެ ތީ އަދި ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއް ކޮންމެތަނެއްގައި ހިންގިކަމުގައިވީނަމަވެސް، އިންސާފު
ހޯދައިދިނުމުގައި އެއްވެސް ދައުރެއް ދިވެހި ދައުލަތުން އަދާކުރަންޖެހޭ ޙާލަތްތަކުގައި ދައުލަތަށް ކުރަން ލާޒިމް ކަންކަން
ކުރާކަން ދެނެގަތުން(
މާއްދާ 7
1. ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއް ހިންގިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާއަށް އެމައްސަލައިގެ ހުރިހައި މަރުޙަލާތަކުގައި އޭ ނާއާ މެދު ޢަމަލުކުރަނީ
ރަނގަޅަށްކަން ޔަޤީންކުރުމަށް ބޭނުންވާ ފިޔަވަޅުތައް އަޅާފައިވުން. އޭގެތެރޭގައި ޤާނޫނީ އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުން ނުވަތަ
އެފަދަ ފުރުޞަތުތައް ފަހިކޮށްދިނުން، އަދި ކުށް ސާބިތު ނުވާހާ ހިނދަކު އެއީ ކުށްވެރިއެއް ނޫން ކަމަށް ދެކުމާއި،
ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ހަމަހަމަ ފުރުޞަތު ފޯރުކޮށްދިނުން.
2. ޓޯޗަރގެ ޢަމަލު ހިންގީ އެހެން ޤައުމަކަށް ނިސްބަތްވާ މީހެއް ކަމުގައިވީނަމަވެސް، ކުށް ސާބިތުކުރުމަށް ގެންގުޅޭ
މިންގަ ނޑުތަކަށް އެއްވެސް ތަފާތެއް ނާންނާނެކަން ޔަޤީންކުރުން.
މާއްދާ 8
9 އަނި ޔާކުރުމާއި، އެހެނިހެން އަނިޔާވެރި، ލާއިންސާނީ ނުވަތަ ދަށުދަރަޖައިގެ ޢަމަލު ހިންގުމާއި އަދަބުދިނުމާއި ދެކޮޅު މުޢާހަދާ

ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސް އިންޑިކޭޓަރސް
1. ޓޯޗަރ އަދި ޓޯޗަރއާއި ގުޅުންހުރި ކުށް ކުރީ އެހެން ޤައުމަކަށް ނިސްބަތްވާ މީހަކުނަމަ، އެމީހަކު އަނބުރާ އެ ކުށްކުރި
ޤައުމަށް އަނބުރާ ނާދެވޭގޮތަށް ފޮނުވާލެވެވިދާނެ ކުށެއްކަމުގައި ކަ ނޑައަޅާފައިވުން.
2. ޓޯޗަރގެ ޢަމަލު ހިންގި މީހާ އަނބުރާ ނާދެވޭގޮތަށް އެމީހާގެ ޤައުމަށް ފޮނުވާލެވިދާނެ ކުށެއްކަމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ
އެއްވެސް މުޢާހަދާއެއްގައި ބައިވެރިވެފައިވާކަން ކަށަވަރުކުރުން.)ޓޯޗަރ ކުރުމަކީ އަނބުރާ ނާދެވޭ ގޮތަށް އެމީހެއްގެ އުފަން
ޤައުމަށް ފޮނުވާލެވިދާނެ ކުށެއްކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެހެން މުއާހަދާއެއްގައި ދިވެހި ދައުލަތުން ބައިވެރިވެފައިވާނަމަ،
އެގޮތަށް ފޮނުވާލުމުގައި ޢަމަލުކުރާ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މިންގަ ނޑުތަކަށް ދިވެހިދައުލަތުން އިތުރަށް ރިއާޔަތްކުރަން ލާޒިމްވާނެތީ،
އެފަދަ އިތުރު މުއާހަދާއެއްގައި ސޮއިކޮށްފައި ވުމަކީ މިމުއާހަދާގައި ބުނާ ބައެއް ކަންކަން ތަންފީޒުކުރުމަށްވެސް އެޅޭ އިތުރު
ބާރަކަށް ވާނޭކަމެއްކަން. އަދި އެފަދަ މުއާހަދާއެއްގައި ބައިވެރިވެ، އެއަށް ދަޢުލަތުން ޢަމަލުނުކުރާނަމަ، އެކަން ހިއުމަން
ރައިޓްސް ކޮމިޝަންގެ ޝެޑޯރިޕޯޓެއްގައި ހިމެނުމަކީ ވަރަށް މުހިންމުކަމެއްކަން.(
3. އެހެން ޤައުމެއްގައި ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއް ހިންގި ދިވެހިރައްޔިތަކު އަނބުރާ ރާއްޖެއަށް ފޮނުވާލުމަށް އެއްބަސްވި އެއްވެސް
ހާދިސާއެއް މިހާތަނަށް ހިނގާފައިވާނަމަ އެކަމުގެ ލިޔެކިޔުންތައް ހޯދައި ބެލެހެއްޓުން.)އެފަދަ ހާދިސާއެއް ނުވަތަ
ހާދިސާތަކެއް ހިނގާފައިވާނަމަ، އެއީ ކިތައް ހާދިސާތޯއާއި، އެ ހާދިސާއާއި ނުވަތަ ހާދިސާތަކާއި ގުޅޭ ތަފްސީލު)ޤައުމަށް
އޭނާ އަނބުރާ ގެނައުމުގެ އެންމެހައި ކަންކަން ހިނގާފައިވަނީ މިގޮތަށް ޢަމަލުކުރުމުގައި ރިއާޔަތްކުރަންޖެހޭ މިންގަ ނޑުތަކަށް
ރިއާޔަތްކޮށް، ކަ ނޑައެޅިފައިވާ އުސޫލުތަކުގެ ދަށުން، އެއްވެސް މީހެއްގެ ޙައްޤަކަށް އުނިކަން ނުލިބޭނެ ފަދަގޮތަކަ ށްތޯ(
ދެނެގަނެ، ކޮންވެންޝަން އަގެއިންސްޓް ޓޯޗަރ މޮނިޓަރކުރާ ކޮމިޓީގެ ސަމާލުކަމަށް ގެންނަންޖެހޭ ރަނގަޅު އަދި ނުރަނގަޅު
ކަންކަންވެސް ފާހަގަކޮށް، އެ މަޢުލޫމާތުތައް ކޮމިޝަނުން ތައްޔާރުކުރާ ޝެޑޯ ރިޕޯޓްގައި ހިމެނުން.(
މާއްދާ 9
1. ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތަކުގައި އެއްޤައުމު އަނެއް ޤައުމަށް އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމަށް މިހާތަނަށް އެއްވެސް ޤައުމަކާއެކު
އެއްބަސްވުމެއް ހަދާފައިވާކަން ދެނެގަތުން. އަދި މިފަދަ އެހީތެރިކަމަކަށް ފުރުޞަތު ތަނަވަސްވާ އެއްވެސް މުޢާހަދާއެއް
ތަސްދީޤްކޮށްފައިވާކަން ދެނެގަނެ ކަށަވަރުކުރުން.
2. މިހާތަނަށް ޓޯޗަރގެ މައްސަލައެއްގައި އެއްވެސް ޤައުމެއްގެ އެހީތެރިކަމަށް އެދެން ޖެހިފައިވާނަމަ އެކަމުގެ ތަފްޞީލާއި އޭގެ
ނަތީޖާތަކުގެ ތަފްޞީލު ހޯދައި ބެލެހެއްޓުން.)މިފަދަ އެހީތެރިކަމަކަށް އެދެންޖެހިފައިވަނީ ކޮންކަހަލަ، ކިހާވަރެއްގެ ސީރިއަސް
10 އަނި ޔާކުރުމާއި، އެހެނިހެން އަނިޔާވެރި، ލާއިންސާނީ ނުވަތަ ދަށުދަރަޖައިގެ ޢަމަލު ހިންގުމާއި އަދަބުދިނުމާއި ދެކޮޅު މުޢާހަދާ

ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސް އިންޑިކޭޓަރސް
މައްސަލައެއްގައިތޯއާއި، މިފަދަ އެހީތެރިކަމަކަށް އެދުމުން އެ ބޭނުންވާ އެހީތެރިކަން އަނެއް ޤައުމުން ފޯރުކޮށްދީފައި ވޭތޯ
ބެލުން.(
3. ޓޯޗަރގެ މައްސަލައެއްގައި މިހާތަނަށް ރާއްޖެއިން އެއްވެސް ޤައުމަކަށް އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދީފައިވާނަމަ އެކަމުގެ
ތަފްޞީލާއި އޭގެ ނަތީޖާތަކުގެ ތަފްޞީލު ހޯދައި ބެލެހެއްޓުން.)މިފަދަ އެހީތެރިކަމަކަށް އެދިފައިވަނީ ކޮންކަހަލަ، ކިހާވަރެއްގެ
ސީރިއަސް މައްސަލައެއްގައިތޯއާއި، މިފަދަ އެހީތެރިކަމަކަށް އެދުމުން އެ ބޭނުންވާ އެހީތެރިކަމާއި އެއްބާރުލުން ދިވެހި
ދައުލަތުން ފޯރުކޮށްދީފައި ވޭތޯ ބެލުން.(
މާއްދާ 10
1. މި މުޢާހަދާއާބެހޭ ގޮތުން ތަމްރީނު ޕްރޮގްރާމް ހިންގާފައިވުން އަދި ވަކިން ޙާއްސަކޮށް އަންނަނިވި ފަ ރާތްތަކަށް އަމާޒުކޮށްގެން
ތަމްރީނު ޕްރޮގްރާމްތައް ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައިވުން.
މިލިޓަރީ ނުވަތަ މަދަނީ ގޮތުން ޤާނޫނުތައް ތަންފީޛުކުރާ ފަރާތްތައް
_
ޞިއްޙީ މަސައްކަތްތެރިން.
_
ސަރުކާރުގެ އިދާރާތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ މީހުން.
_
ޖަލުތައް ބަލަހައްޓާ ފަރާތްތައް.
_
ބަންދުގައި މީހުން ބައިތިއްބާ ތަންތަން ބަލަހައްޓާ ފަރާތްތައް.
_
މީހުން ބަންދުގައި ބަހައްޓާއިރު ސުވާލުކުރުމުގައި ނުވަތަ އެހެންވެސް މުޢަމަލާތެއް ކުރުމުގައި ޝާމިލްވާ ފަރާތްތައް.
_
2. މިހާތަނަށް މިފަދަ ޕްރޮގްރާމްތަކުގައި ބައިވެރިވެފައިވާ ފަރާތްތަކުގެ އިންސައްތަ ދެނެގަނެވިފައިވުން.
3. މިފަދަ ޕްރޮގްރާމްތައް ދެމެހެއްޓެނިވި ގޮތެއްގައި ހިންގުން.
4. ޓޯޗަރއާ ދެކޮޅަށް ހިންގާ ތަމްރީނު ޕްރޮގްރާމްތަކުގައި މަޢުލޫމާތުދޭއިރު ރިޢާޔަތްކުރާނެ ބައިތައް ދެނެގަނެވިފައިވުން.)މިގޮތުން
މުޢާހަދާ، ޤާނޫނީ އޮނިގަ ނޑު އަދި ޤާއިމުކޮށްފައިވާ އިޖުރާޢަތުތަކާއި މިންގަ ނޑުތައް(
5. ޖިސްމާނީ މާއްދީ ގޮތުން ލިބިފައިވާ ޓޯޗަރއާއި ނަފްސާނީ ގޮތުން ލިބިފައިވާ ޓޯޗަރއާ ބެހޭ އަލާމާތްތައް ދެނެގަތުމުގެ ގޮ ތުން
ބަންދުގައި މީހުން ބަހައްޓާ ތަންތަނާއި ޖަލުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ ސިއްޙީ މުވައްޒަފުންނަށް ކަމުގެ ފަންނީ ތަމްރީން
ލިބިފައިވުން. އަދި މިފަދަ ތަމްރީންތަކުގައި އިސްޓަންބުލް ޕްރޮޓޮކޯލްއަށް އަލިއަޅުވާލާފައިވުން.
11 އަނި ޔާކުރުމާއި، އެހެނިހެން އަނިޔާވެރި، ލާއިންސާނީ ނުވަތަ ދަށުދަރަޖައިގެ ޢަމަލު ހިންގުމާއި އަދަބުދިނުމާއި ދެކޮޅު މުޢާހަދާ

ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސް އިންޑިކޭޓަރސް
6. އަންހެނުންނަށާއި، ކުޑަކުދިންނަށާ އި އަދި އިޖުތިމާޢީ ގޮތުން ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދޭންޖެހޭ ފަރާތް ތަކާމެދު އަޅާ ފިޔަވަޅުތަކަކީ
އެފަދަ ފަރާތްތަކުގެ ޙާލަތާ ނުބައްދަލު އަނިޔާވެރި ފިޔަވަޅުތަކެއްނޫކަން ކަށަވަރުކުރުމުގެ މުހިންމުކަމާ ގުޅޭގޮތުގެ މަޢުލޫމާތު
ހިންގާ ތަމްރީނު ޕްރޮގްރާމްތަކުގައި ހިމެނިފައިވުން.
7. މިފަދަ ތަމްރީން ޕްރޮގްރާމްތަކުން ޙާޞިލްކުރެވިފައިވާ ނަތީޖާތައް ދެނެގަތުން.
8. މިފަދަ ތަމްރީނު ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގުމުގައި މަދަނީ ޖަމްޢިއްޔާތަކުގެ ދައުރު ނުވަތަ އެފަދަ ޖަމްޢިއްޔާތަކުގެ ބައިވެރިވުން
ދެނެގަތުން.
މާއްދާ 11
1. ހައްޔަރުކޮށްފައިވާ މީހުންނާއި، އަދި ޖަލުގައި ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރާ މީހުން ބައިތިއްބާ ތަންތަނާބެހޭ ޤާނޫނީ އޮނިގަނޑުގައި
(ޤާނޫނު، ގަވާއިދު، އެންގުންތައް) އަންނަނިވި މިންގަ ނޑުތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެންމެހާ ކަންކަން ހިމަނާފައިވުން.
TheStandard Minimum RulesfortheTreatmentofPrisoners “Nelson Mandela Rules” -
TheBasicPrinciplesfortheTreatmentofPrisoners -
The Body of Principles for the Protection of All Persons under Any Form of Detention or -
Imprisonment
The Principles of Medical Ethics revenant to the Role of Health Personnel particularly Physicians, in -
the Protection of Prisoners and Detainees against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading
TreatmentorPunishment
TheCodeofConductforLawEnforcementOfficials -
2. ހައްޔަރުގައި މީހުން ބޭތިއްބުމުގައި ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީތެރިކަން ހޯދުމާއި، ޑޮކްޓަރަށް ދެއްކުމާއި ، ޢާއިލާގެ މެންބަރުންނާ
ބައްދަލުކުރުމާއި އަދި ބޭރުގެ ފަރާތްތަކަށް އެންގުމާބެހޭ ގޮތުން ކަ ނޑައަޅާފައިވާ އެންމެ ދިގު މުއްދަތު ބަޔާންވެފައިވުން.
3. ހައްޔަރުކޮށްފައިވާ މީހުންނާއި، ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހުންނާ އަދި ޖަލުގައި ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރަމުންދާ މީހުންނާ ސުވާލުކުރުމާ
ގުޅޭގޮތުން އެކުލަވާލާފައިވާ ޤާނޫނުތަކާ، ގަވާއިދުތައް ފާހަގަކުރުން.
މި ޤާނޫނުތަކާއި ގަވާއިދުތަކަށް ޢަ މަލުކުރުމަށް ކަ ނޑައަޅާފައިވާ އިޖުރާޢަތުތައް ދެނެގަތުން.
_
މި ޤާނޫނުތަކާއި ގަވާއިދުތަކަށް ޢަ މަލުކުރުމަށް ކަ ނޑައަޅާފައިވާ ފަރާތްތައް އަދި ނިޒާމު ފާހަގަކުރުން.
_
12 އަނި ޔާކުރުމާއި، އެހެނިހެން އަނިޔާވެރި، ލާއިންސާނީ ނުވަތަ ދަށުދަރަޖައިގެ ޢަމަލު ހިންގުމާއި އަދަބުދިނުމާއި ދެކޮޅު މުޢާހަދާ

ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސް އިންޑިކޭޓަރސް
4. ހައްޔަރުކޮށްފައިވާ މީހުންނާއި، ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހުންނާ އަދި ޖަލުގައި ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރާ މީހުންނާ ސުވާލުކުރުމާ
ގުޅޭގޮތުން އެކުލަވާލާފައިވާ ނިޒާމު ހަރުދަނާކުރުމަށް މުރާޖަޢާކުރުން އަދި މުރާޖަޢާކުރުމުގައި އަންނަނިވި ފަރާތްތައް ނުވަތަ
ކަންކަން ހިމެނުން.
ތަންފީޛީ އިދާރާތަކުން ޢަމަލުކުރާގޮތް
_
ތަންފީޛީ އިދާރާތަކުގެ އޮފިސަރުން ޢަމަލުކޮށްފައިވާގޮތް ރިވިއުކޮށްފައިވާ ނިސްބަތް
_
ޖަލުތައް ބަލަހައްޓާ ފަރާތްތައް އަމަލުކުރާގޮތް
_
މީހުން ބަންދުގައި ބައިތިއްބާ ތަންތަން އިންސްޕެކްޓްކުރުމަށް ކަ ނޑައަޅާފައިވާ ނިޒާމު
_
5. ހައްޔަރުކޮށްފައިވާ މީހުންނާއި، ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހުން ނާއި ޖަލުގައި ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރަމުންދާ މީހުން ޝަކުވާ ހުށަ ހަޅާނޭ
ފަރާތް ނުވަތަ ފަރާތްތައް އަދި ޝަކުވާ ހުށަހެޅުމާބެހޭ އިޖުރާޢަތުތައް ދެނެގަތުން.
6. މިނިވަންކަން ގެއްލޭގޮތަށް ބައިތިއްބާފައިތިބޭ ޙާއްޞަ ރައްކާތެރިކަން ބޭނުންވާ ފަރާތްތައް، ޙާއްޞަކޮށް އަންހެނުން، ކުޑަކުދިން
އަދި ބިދޭސީންނަށް ހުރި ނުރައްކާތަކުން އެފަރާތްތައް ސަލާމަތްކުރުމަށްޓަކައި އަޅާފައިވާ ފިޔަވަޅުތައް ދެނެގަތުން.
7. މި މުޢާހަދާގެ ދަށުން ކަ ނޑައަޅާފައިވާ އިޙްތިޔާރީ މުޢާހަދާގައި ދަޢު ލަތުން ބައިވެރިވެ ތަންފީޛުކޮށްފައިވުން.
8. ނޭޝަނަލް ޕްރިމެންޓިވް މެކޭނިޒަމް (އެން.ޕީ.އެމް)ގެ މިނިވަންކަން ކަށަވަރުވެފައިވުން.
9. މިނިވަންކަން ގެއްލޭގޮތަށް މީހުން ބަންދުގައި ބައިތިއްބާ ތަންތަނަށް އެން.ޕީ.އެމްއިން ޒިޔާރަތްކުރާ ނިސްބަތް
ދެނެގަނެވިފައިވުން. (ދަޢުލަތުގެ ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުގެ އެއްބާރުލުން ލިބުން)
10. އެން.ޕީ.އެމްގެ ހުށަހެޅުންތަކަށް ދަޢުލަތުން ބަލައިގަންނަ މިންވަރު ދެނެގަނެވިފައިވުން.
11. މިނިވަންކަން ގެއްލޭގޮތަށް މީހުން ބައިތިއްބާ ތަންތަނުގައި ވަކިޖިންސަކަށްވީތީ ކުރާއަނިޔާގެ ޢަމަލުތައް (ވަޔަލަންސް) އަދި
ދޭދޭ ޤައިދީންގެ މެދުގައި ހިންގާ އެންމެހާ މާރާމާރީގެ ޢަމަލުތައް މޮނިޓަރކުރުން.
12. މިނިވަންކަން ގެއްލޭގޮތަށް މީހުން ބައިތިއްބާ ތަންތަން އިންސްޕެކްޓްކުރުމަށް އެން.ޕީ.އެމްފިޔަވައި އެހެން މިނިވަން
ޖަމްޢިއްޔާއެއް ނުވަތަ އެހެން މެކޭނިޒަމްއެއް ހަމަޖެހިފައިވާނަމަ އެކަން ފާހަގަކޮށްފައިވުން. އަދި މިނިވަންކަން ގެއްލޭގޮތަށް
މީހުން ބައިތިއްބާ ތަންތަނަށް ޒިޔާރަތްކުރުމުގެ ހުއްދަ މަދަނީ ޖަމްޢިއްޔާތަކަށް ލިބިފައިވާނަމަ އެ ޖަމްޢިއްޔާތަކަކީ ކޮބައިކަން
ދެނެގަނެވިފައިވުން.
13 އަނި ޔާކުރުމާއި، އެހެނިހެން އަނިޔާވެރި، ލާއިންސާނީ ނުވަތަ ދަށުދަރަޖައިގެ ޢަމަލު ހިންގުމާއި އަދަބުދިނުމާއި ދެކޮޅު މުޢާހަދާ

ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސް އިންޑިކޭޓަރސް
13. މިނިވަންކަން ގެއްލޭގޮތަށް މީހުން ބައިތިއްބާ ތަންތަނަކީ ރަސްމީ ގޮތުން މީހުން ބަންދުގައި ނުވަތަ ހައްޔަރުގައި ބައިތިއްބުމަށް
ކަ ނޑައަޅާފައިވާ ތަންތަންކަމުގައިވުން.
14. ރަސްމީކޮށް މީހުން ބަންދުގައި ނުވަތަ ހައްޔަރުގައި ބައިތިއްބުމަށް ކަ ނޑައަޅާފައިވާ ތަންތަނުގައި ބައިތިއްބާ މީހުންގެ
ތަފްސީލް ރެޖިސްޓްރީއެއް އެކުލަވާލާފައިވުން.
15. ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭ އިތުރު މާއްދާތައް
ހުރިހާ ވައްތަރެއްގެ ނަސްލީ ތަފާތުކުރުންތައް ނައްތާލުމާއި ގުޅޭ ބައިނަލް އަޤްވާމީ މުއާހަދާ - މާއްދާ 7
_
އަންހެނުންނާއި މެދު ކުރާ އެންމެހާ ނޭދެވޭ ތަފާތުތައް ނައްތާލުމާއި ބެހޭ މުޢާހަދާ - މާއްދާ 5
_
ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތަކާބެހޭ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާ – 35،33 ،(2) 19
_
މާއްދާ 12
1. ޓޯޗަރގެ ޢަމަލުތައް ތަޙުޤީގުކުރާނެ ވަކި އިދާރާއެއް ޤާއިމްކޮށްފައިވުން.
2. ޝަކުވާއަކާ ގުޅިގެން އަދި ޝަކުވާއަކާނުލާ ތަޙުޤީގު ކުރާނެގޮތުގެ އުސޫލުތައް ކަނޑައަޅާފައިވުން.
3. ތަޙުޤީގުކުރާނެ ޤާބިލު މުވައްޒަފުން ކަނޑައަޅާފައިވުން.
4. ތަޙުޤީ ގުކުރާ ފަރާތްތައް ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ އުސޫލުތަކާއި މިންގަޑުތައް ކަނޑައަޅާފައިވުން.
5. ތަޙުޤީގުކުރާ ފަރާތްތަކަށް ބޭނުންވާ މަޢުލޫމާތުތައް އެއްކުރެވޭނެ އިންތިޒާމްތައް ހަމަޖެހިފައިވުން. ޙާއްޞަކޮށް މެޑިކަލް
އެގްޒަމިނޭޝަން އަދި ފޮރެންސިކް މާހިރުންގެ ޚިދުމަތް ވަގުތުން ލިބެން ހުންނާނެ އިންތިޒާމްތައް ހަމަޖެހިފައިވުން.
6. ޓޯޗަރގެ ޢަމަލު ހިންގި ފަރާތް ނުވަތަ ޓޯޗަރގެ ޢަމަލު ހިންގިކަމަށް ޝައްކުރެވޭ ފަރާތް ތަޙުޤީޤު ނިމެންދެން ވަޒީފާއަށް
ނިކުތުން ވަގުތުން މަނާކޮށް، އަނިޔާ ލިބިފައިވާ ފަރާތާ އެއްވެސް ގޮތަކުން މުޢާމަލާތް ނުކުރެވޭނެ އިންތިޒާމް
ކަނޑައަޅާފައިވުން.
7. މުޢާހަދާ ތަސްދީޤު ކުރިފަހުން، ތަހުޤީޤީ އިދާރާތަކުން ކުރަން ފައްޓާފައިވާ ތަޙުޤީގުތަކުގެ އަދަދާއި، މައްސަލައެއް ހުށަހެޅުމާއި
ގުޅިގެން ކުރަން ފައްޓާފައިވާ މަސައްކަތްތަކާއި، އެ އަދަދު ނުވަތަ އިންސައްތައާއި، ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއް ހިނގިކަމަށް
ރިޕޯޓުކޮށްފައިވާ ވަގުތުން ފެށިގެން ތަޙުޤީގުކުރަން ފެއްޓުމާހަމަޔަށް ހިނގާފައިވާ ވަ ގުތާއި އަދިތަޙުޤީޤުތަކުން ނިކުމެފައިވާ
ނަތީޖާ އަދި ދައުވާ ކުރަން ފޮނުވާފައިވާ މައްސަލަތަކުގެ އަދަދު ހޯދައި ޑޮކިއުމަންޓްކޮށްފައި ހުރުން.
14 އަނި ޔާކުރުމާއި، އެހެނިހެން އަނިޔާވެރި، ލާއިންސާނީ ނުވަތަ ދަށުދަރަޖައިގެ ޢަމަލު ހިންގުމާއި އަދަބުދިނުމާއި ދެކޮޅު މުޢާހަދާ

ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސް އިންޑިކޭޓަރސް
8. ދަޢުލަތުގެ މުވައްޒަފެއް ކޮށްފައިވާ ނުވަތަ ބައިވެރިވެފައިވާ ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއް، މީޑިއާތަކުން ނުވަތަ މަދަނީ ޖަމިއްޔާއަކުން
ނުވަތަ އެނޫންއެހެން އެއްވެސް ފަރާތަކުން ތަޙުޤީޤީ އިދާރާތަކަށް ރިޕޯޓުކޮށްފައިވާ އަދަދާ އަދި ކޮށްފައިވާ ރިޕޯޓުތަކުގެ
ތެރެއިން ތަޙުޤީޤުކޮށްފައި ނުވާ މައްސަލަތަކުގެ އަދަދު ހޯދައި ޑޮކިއުމަންޓްކޮށްފައި ހުރުން.
މާއްދާ 13
1. ޓޯޗަރ ލިބިފައިވާ ކޮންމެ މީހަކަށްމެ އެއްވެސް ތަފާތުކުރުމެއް ނެތި ޝަކުވާ ހުށަހެޅުމުގެ ޙައްޤު ޤާނޫނީ އޮނިގަ ނޑު ތެރެއިން
ކަށަވަރުވެފައިވުމާއިއެކު، ހުށަހެޅުނު ޝަކުވާއާބެހޭ ތަޙުޤީގެއް ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަށް ހިމެނިފައިވުން.
2. ޓޯޗަރކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރާ ފަރާތްތަކާމެދު ތަޙުޤީޤުކުރުމުގައި ރިޢާޔަތްކުރާނެ ކަންކަމާ އަދި ސަބަބުތައް ދެނެގަނެވިފައިވުން.
މިގޮތުން ޤާނޫނީ އަދި އިދާރީ ގޮތުން ކަ ނޑައަޅާފައިވާ އިޖުރާޢަތުތައް ދެނެގަތުން (ޖިނާއީ އިޖުރާޢަތުތައް ހިމެނޭގޮތަށް .)
3. ކަ ނޑައެޅިފައިވާ އިޖުރާޢަތުގެ ތެރެއިން ހުށަހެޅޭ ޝަކުވާގެ އިތުރުން ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތައް ތަޙުޤީގުކުރުމަށް ކަ ނޑައަޅާފައިވާ
މުއައްސަސާގެ ސަމާލުކަމަށް ޓޯޗަރގެ އަނިޔާ ލިބިފައިވާ ފަރާތަކުން ހުށަހަޅާ މަޢުލޫމާތުތައް ގެނެވި އެ މައްސަލަތައް
ތަޙުޤީގުކުރެވޭނެ ގޮތް މައްސަލަ ހުށަހެޅުމުގެ އިޖުރާޢަތަކުގައި ހިމެނިފައިވުން.
4. ޓޯޗަރ ލިބިފައިވާ މީހާއާބެހޭ ގޮތުން ހުށަހަޅާ މައްސަލަތަކުގެ ތަޙުޤީޤު މިނިވަންކަމާއި އަދި އިންސާފުވެރިކަމާއެކު ހިންގުން.
އަދި އަނިޔާ ލިބިފައިވާ މީހާއަށް ހޯދާދީފައިވާ ހައްލު ދެނެގަތުން.
5. ޓޯޗަރ ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މައްސަލަ ދަޢުލަތުގެ ކަމާބެހޭ ފަރާތަކުން ބަލައިގަނެފައިނުވާނަމަ، އެސަބަބު ބަޔާންކުރުމާ
ގުޅޭގޮތުން ޝަކުވާ ހުށަހެޅުމުގެ އިޖުރާޢަތުތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމަނާފައިވުން. އަދި މިފަދަ މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތަށް
ހޯދާދެވިފައިވާ ޙައްލު ދެނެގަތުން.
6. ޝަކުވާ ހުށަހަޅާ ފަރާތްތަކާއި އަދި ހެކިދޭ ފަރާތްތަކަށް އެއްވެސް ފަރާތަކުން ބިރުދެއްކުމާއި އެފަރާތްތަކާ މެދު ރަނގަޅު
ޢަމަލެއް ހިންގުމުން ސަލާމަތްކުރުމަށްޓަކައި ޝަކުވާ ހުށަހަޅާ ފަރާތްތަކާއި އަދި އެފަދަ މައްސަލަތަކުގައި ހެކިދޭ ފަރާތުގެ
ޙިމާޔަތްކަން ކަށަވަރުވެފައިވުން.
7. ޓޯޗަރ ލިބިފައިވާ މީހާއަށް މިނި ވަން އަދި އިންސާފުވެރި ޝަރުޢީ ހައްލެއް ހޯދުމުގެ ފުރުޞަތު ތަނަވަސްވެފައިވުން. އަދި
ޓޯޗަރ ލިބިފައިވާ މީހާއަށް ހަމަހަމަކަމާއެކު މިނިވަން އަދި އިންސާފުވެރި ޝަރުއީ ހައްލެއް ހޯދުމުގައި ތަފާތުކުރުންތަކެއް
ކުރިމަތިވެފައިވާނަމަ، އެކަންކަން ދެނެގަނެވިފައިވުން.
15 އަނި ޔާކުރުމާއި، އެހެނިހެން އަނިޔާވެރި، ލާއިންސާނީ ނުވަތަ ދަށުދަރަޖައިގެ ޢަމަލު ހިންގުމާއި އަދަބުދިނުމާއި ދެކޮޅު މުޢާހަދާ

ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސް އިންޑިކޭޓަރސް
8. ޓޯޗަރ ލިބިފައިވާ މީހާއަށް ޤާނޫނީ ލަފާ އަދި އެހީ ހޯދުމުގެ ފުރުޞަތު ތަނަވަސްކުރުމަށްޓަކައި އެކަށޭނެ ނިޒާމެއް
ޤާއިމުކުރެވިފައިވުން.
9. ޓޯޗަރގެ އަނިޔާ ލިބިފައިވާ މީހާއަށް ފުރައްސާރައާއި އިތުރު ގެއްލުންތަކެއް ކުރިމަތިވުމުން ސަލާމަތްކުރުމުގެ މުހިންމުކަމަށް
ގަވާއިދެއް އެކުލަވާލުން ނުވަތަ މިހާރު ޢަމަލުކުރަމުންދާ އިޖުރާޢަތުތަކުގައި ރިޢާޔަތްކޮށްފައިވުން.
10. މައްސަލަތައް ބެލުމުގައި ޝާމިލްވާ ފަރާތްތަކަކީ (އަނިޔާގެ މައްސަލަތައް ތަޙްޤީޤުކުރާ އޮފިސަރުން އަދި ޕްރޮސެކިއުޓަރުން)
މިފަދަ މައްސަލަތައް ބެލުމުގެ ޤާބިލްކަން ލިބިފައިވާ ފަރާތްތަކެއް ކަމުގައިވުން.)ޙާއްޞަކޮށް އަންހެނުންގެ މައްސަލަތައް
ނުވަތަ މުޖުތަމަޢުގައި ވަކިން ޙާއްޞަ ރައްކާތެރިކަމެއް ބޭނުންވެފައިވާ ފަރާތްތަކުގެ މައްސަލަތައް ބެލުމަށް(.
11. ލިބިފައިވާ މީހާއާބެހޭ ގޮތުން ހުށަހަޅާ މައްސަލަތަކުގެ ތަފާސް ހިސާބު ބެލެހެއްޓުން.)ޑިސްއެގްރިގޭޓްކޮށް ޖިންސް، އުމުރު،
ކުށުގެ ބާވަތް، ނިސްބަތްވާ ރަށް ނުވަތަ ސަރަހައްދު(.
12. މިމާއްދާއަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ބަލާފައިވާ މައްސަލަތަކުން ފާހަގަވާ މުހިންމުކަންކަން ދެނެގަތުން އަދި މި މާއްދާއާ ތަޢާރަޒުވާގޮތަށް
ޙުކުމެއް ނެރެފައިވާނަމަ އެކަމުގެ ސަބަބަކީ ކޮބައިކަން ދެނެގަތުން.
މާއްދާ 14
1. ޓޯޗަރގެ ލިބިފައިވާ ފަރާތްތަކަށް އަދުލުވެރި އެކަށީގެންވާ ބަދަލެއް ހޯދައިދިނުމާބެހޭ ގޮތުން ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
މާއްދާތައް ދެނެގަތުން.
މިފަދަ މާއްދާތަކުގައި ޓޯޗަރގެ އަނިޔާ ލިބިފައިވާ މީހާ މާނަކުރުމުގައި އެ ޤައުމެއްގައި ދިރިއުޅޭ ނުވަތަ އެ
_
ޤައުމެއްގެ ބާރު ހިނގާ ސަރަޙައްދުގައި އުޅޭ އެންމެހާ މީހުން ހިމެނުން.
2. ޓޯޗަރ ލިބިފައިވާ މީހާއަށް ބަދަލު ހޯދައިދިނުމާބެހޭ ގޮތުން ކަ ނޑައަޅާފައިވާ ޤާނޫނީ އަދި އިދާރީ އިޖުރާޢަތުތައް ދެނެގަތުން.
(އެމީހާ އަނބުރާ މުޖުތަމަޢުއަށް ރުޖޫއަކުރުމަށްޓަކައި އިޖުރާޢަތުތަކެއް ކަ ނޑައަޅާފައިވުން).
3. ޓޯޗަރ ކުރި ނުވަތަ ޓޯޗަރގެ ޢަމަލު ހިންގި މީހާ ނުވަތަ މީހުން ނުވަތަ ފަރާތްތަކުގެ ޢަމަލުތަކުގެ ޒިންމާ ނަގަންޖެހޭ
ފަރާތްތަކަކީ ކޮބައިކަން ދެނެގަނެވިފައިވުން. (ދަޢުލަތުގެ ފަރާތްތައް ހިމެނިފައިވުން.)
4. ސަރުކާރުގެ މުއައްސަސާއެއްގެ ނުވަތަ އިދާރާގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައިވާ ފަރާތްތަކަށް ޓޯޗަރގެ އަނިޔާލިބިފައިވާނަމަ، އަނިޔާ
ލިބުނު ފަރާތަށް ބަދަލު ނަގައި ދިނުމުގައި ޒިންމާނަގަންޖެހޭ މުއައްސަސާ ނުވަތަ އިދާރާ ޤާނޫނީ އޮނިގަ ނޑުތެރޭގައި
ކަ ނޑައެޅިފައިވުން.
16 އަނި ޔާކުރުމާއި، އެހެނިހެން އަނިޔާވެރި، ލާއިންސާނީ ނުވަތަ ދަށުދަރަޖައިގެ ޢަމަލު ހިންގުމާއި އަދަބުދިނުމާއި ދެކޮޅު މުޢާހަދާ

ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސް އިންޑިކޭޓަރސް
5. ޓޯޗަރ ލިބިފައިވާ ފަރާތްތަކަށް އަދުލުވެރި އެކަށީގެންވާ ބަދަލެއް ހޯދައިދިނުމާބެހޭ ގޮތުން ހިމެނޭ ކަންކަމުގެ ތެރޭގައި ބޭނުންވާ
ޞިއްޙީ އަދި ނަފްސާނީ ފަރުވާއާއި އެމީހަކު އަނބުރާ މުޖުތަމަޢަށް ރުޖޫއަކުރުމުގެ އެންމެހާ ކަންކަން (ޕްރޮގްރާމްތައް)
ހިމަނާފައިވުން.
6. ޓޯޗަރ ލިބިފައިވާ މީހާއަށް މަދަނީ ބަދަލު ހޯދުމުގެ ފުރުޞަތު ތަނަވަސްވެފައިވުން.
7. ޓޯޗަރ ލިބިފައިވާ މީހާއަކީ މަރުވެފައިވާ މީހެއްނަމަ، އެ މީހެއްގެ ވާރިސުންނަށް ބަދަލު ނަގާދިނުން.
8. ޓޯޗަރ ލިބިފައިވާ މީހުންނަށް ބަދަލުނަގާދިނުމުގެ ގޮތުން ފަންޑެއް ޤާއިމުކޮށްފައިވާނަމަ އެކަން ފާހަގަ ކުރުން.
9. ޓޯޗަރ ލިބިފައިވާ މީހުންނަށް ބަދަލު ހޯދާ ދިނުމާ ގުޅޭގޮތުން ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުންތައް
ޑޮކިއުމަންޓްކުރުން އަދި އެ ނިންމުންތައް ތަންފީޛުވެފައިވާ މިންވަރު ދެނެގަތުން.)ލިބިފައިވާ އަނިޔާ، އަނިޔާލިބުނު މީހާގެ
ހާލަތް، ބަދަލު ލިބިފައިވާ މިންވަ ރު، ފައިސާގެ ބަދަލުގެ އިތުރުން ބަދަލުގެ ގޮތުގައި ލިބިފައިވާ އެހެނިހެން ކަންކަން(
10. ޝަރުޢީ މަރުހާލާ އަދި އިދާރީ ގޮތުން ޓޯޗަރގެ އަނިޔާލިބިފައިވާ މީހުންނާގުޅޭ ގޮތުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުންތަކަށް
ރިޢާޔަތްކުރުން.
11. ޓޯޗަރގެ ޢަމަލުތައް ތަކުރާރުވިޔަ ނުދިނުމުގެ ގޮތުން އަޅާފައިވާ ފިޔަވަޅުތައް ދެނެގަނެވިފައިވުން.
މާއްދާ 15
1. ޓޯޗަރ ނުވަތަ އަނިޔާކޮށްގެން ނުވަތަ ގަދަކަމުން ހޯދާފައިވާ ބަޔާންތަކަކީ އިޢުތިރާފެއް ނުވަތަ ހެކީގެގޮތުގައި ބޭނުންކުރެވޭނެ
އެއްޗެއް ނޫންކަން ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވުން.
2. ކޯޓުތަކުގައި މައްސަލަތައް ނިންމުމުގައި ކޯޓުންބޭރުގައި ދީފައިވާ ބަޔާންތަކުގެ ދަރަޖައަކީ ކޮބައިކަން ޤާނޫނެއް ނުވަތަ
ޤަވާޢިދެއްގައި ބަޔާންކޮށްފައިވުން.
3. އިއުތިރާފަކީ ކޮބައިކަން ޤާނޫނެއްގައި ނުވަތަ ޤަވާޢިދެއްގައި ބަޔާންކޮށްފައިވުން.
4. ދީފައިވާ ބަޔާނަކީ ގަދަކަމުން ނުވަތަ ޓޯޗަރ ކޮށްގެން ހޯދައިފައިވާ ބަޔާނެއްކަމަށް ބުނުމުން، އެއީ އެގޮތަށް ހޯދާފައިވާ
ބަޔާނެއް ނޫންކަން ސާބިތުކޮށްދިނުމަކީ ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ކުރަންޖެހޭ ކަމެއްގެގޮތުގައި ކަނޑައަޅާފައިވުން.
17 އަނި ޔާކުރުމާއި، އެހެނިހެން އަނިޔާވެރި، ލާއިންސާނީ ނުވަތަ ދަށުދަރަޖައިގެ ޢަމަލު ހިންގުމާއި އަދަބުދިނުމާއި ދެކޮޅު މުޢާހަދާ

ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސް އިންޑިކޭޓަރސް
މާއްދާ 16
1. ޓޯޗަރ މަނާކޮށް މާނަކުރުމުގައި، ލާއިންސާނީ އަދި ދަށުދަރަޖައިގެ އެންމެހައި ޢަމަލުތަށް ޤާނޫނީ އޮނިގަނޑުތެރޭގައި
ހިމަނާފައިވުން.
2. އަދި މާރާމާރީއާއި، ފުރައްސާރަކުރުމާއި، ހޭޓް ސްޕީޗް ފަދަ ކަންކަމަށް ޖިނާއީ އަދަބު ކަނޑައަޅާފައިވުން.
3. ޓޯޗަރ އަދި ލާއިންސާނީ ދަށުދަރަޖައިގެ އެންމެހައި ޢަމަލުތަށް ހުއްޓުވުމަށްޓަކައި ތަފާތުއެކި ފިޔަވަޅުތައް އަޅާފައިވުން.
4. ޖިސްމާނީ އަދަބު ދިނުން ޤާނޫނީގޮތުނނާއި ޢަމަލީގޮތުން ކުރުން މަނާކޮށްފައިވުން.
5. "ސޮލިޓަރީ ކޮންފައިންމަންޓް" ޤާނޫނީގޮތުން އަދި ޢަމަލީގޮތުން މަނާކޮށްފައިވުން.
6. "ޑިސިޕްލިނަރީ ސެގްރިގޭޝަން" ޤާނޫނުގައި މާނަކޮށް، މި ކަމާގުޅޭ އުސޫލުތަކާއި އިންތިޒާމްތައް ހަމަޖައްސާފައިވުން.
30 ސެޕްޓެމްބަރ 2015
18 އަނި ޔާކުރުމާއި، އެހެނިހެން އަނިޔާވެރި، ލާއިންސާނީ ނުވަތަ ދަށުދަރަޖައިގެ ޢަމަލު ހިންގުމާއި އަދަބުދިނުމާއި ދެކޮޅު މުޢާހަދާ